

LOPs krav til STATSBUDSJETTET 2025

Landsforbundet for offentlige pensjonister, LOP, har følgende hovedkrav i prioritert rekkefølge:

- 1. Alderspensjon/tjenestepensjon**
- 2. Kommuneøkonomi**
- 3. Endringer i skatteregler**
- 4. Helse- og sosialutfordringer**

1. ALDERSPENSJON/TJENESTEPENSJON

Påvirkning av løpende pensjoner

Hurdalsplattformen påpeker at «Alle skal ha en pensjon å leve av» - Dette er ikke tilfelle i dag.

LOP har sammen med de andre pensjonistorganisasjonene påpekt hvordan Pensjonsforliket i 2011 har påvirket økonomien til alderspensjonistene. Vi er glade for at vi nå får snitt av lønns- og prisvekst i fremtidige trygdeoppgjør. Vi er videre fornøyd med at trygdeoppgjøret skal behandles av Stortinget i vårsesjonen, og at det blir kompensert for endringer i lønn- og pris fra året før.

1.1 Fjerne avkorting i grunnpensjon for gifte og samboende

Avkorting i grunnpensjon for gifte og samboende er en uverdigg ordning, som diskriminerer eldre sammenlignet med yrkesaktive.

1.2 Oppregulering av minstepensjonen samtidig som en sikrer tjenestepensjonene

LOP deler oppfatningen som flere partigrupper på Stortinget har påpekt, at satsene for minste pensjonsnivå ligger for lavt. Vi støtter også at det skal opprettes en plan for årlig opptrapping av minste pensjonsnivå opp mot EUs fattigdomsgrense på 60% av medianinntekt.

Vi mener det er viktig at dette ses på som sosialpolitisk innsats mot de med lavest pensjonsinntekt, og at det finansieres med « friske» midler i statsbudsjettet.

- ***LOP kan ikke godta at utgiftene til styrking av minstepensjonene skal belaste rammen for trygdeoppgjøret.***

- ***LOP krever at det alltid skal være et positivt påslag i pensjonene som kommer fra tjenstepensjon.***

1.3 Pensjonistlønn

LOP er glad for at forslaget om å endre ordningen med inntil 20% lønn på vanlige vilkår for pensjonerte sykepleiere til pensjonistlønn ikke ble gjennomført. Problemet med å bemanne offentlige stillinger med erfarne og kvalifiserte personer gjelder ikke bare innenfor helsesektoren

- ***For å sikre at offentlig virksomhet får tilstrekkelig antall kvalifiserte ansatte, foreslår vi at alle offentlige pensjonister, som har restarbeidsevne, kan inneha inntil 20% stilling på vanlige vilkår uten at dette går ut over pensjonen***

1.4 Samordningsfella for offentlig ansatte som arbeider utover pensjonsalder (67 år)

LOP viser til Senterpartiets forslag om å oppheve samordningsfella 11. desember 2020, et forslag som dessverre ikke fikk flertall. LOP har tatt opp problemet med samordningsfella både gjennom krav til statsbudsjett og i dialog med politiske partier gjennom mange år. Mange pensjonister er blitt oppfordret til å stå lenger i jobb uten å vite at dette medførte avkorting i tjenstepensjonen.

- ***LOP krever at den urett som er gjort mot en rekke pensjonister i bestemte aldersgrupper kompenseres fullt ut.***

1.5 Arbeid i tillegg til uførepensjon.

LOP viser til vår høring i saken av 31.08.2021. Hensikten må være å utnytte eventuell restarbeidsevne, og at de skal komme varig ut i arbeid, og på sikt få endret uføregraden. LOP ber også om at avkorting i dagpenger ved sykdom for personer med gradert uførepensjon revurderes.

- ***LOP krever at fribeløpet for arbeid utenom pensjon styrkes, og at avkorting av dagpenger for personer med gradert uføretrygd revurderes.***

1.7 Etterlattepensjon

Ordningene i SPK og KLP er en viktig del av sparing til alderspensjon og en forsikring ved sykdom og uførhet, og ved dødsfall en trygghet for etterlatte. For arbeidsgivere er pensjonsordningen viktig når de skal rekruttere nye medarbeidere. Det er vedtatt å «fryse» etterlattepensjonen fra 2024 for aldersgruppen f. 1944 – 1962. De eldste etterlattepensjonistene i denne gruppen vil ikke ha mulighet for å bedre sin egen pensjon, mange er minstepensjonister, som ikke får anledning til opprettholde kjøpekraften de har i dag. Etterlatte som er født i 1943 eller tidligere får ingen endring i pensjon, mens det blir en radikal endring for de som er født i 1944 og 1945.

- ***LOP krever at etterlattepensjon skal reguleres på linje med vanlig alderspensjon***

1.8 Eldre yrkesutøvere

Eldre yrkesutøvere opplever at offentlige myndigheter opptrer lite konsekvent. De mener eldre bør stå lengre i arbeid, og en foreslår at pensjonsalderen økes i takt med økende gjennomsnittlig levealder. Samtidig er det begrensninger i sosiale ordninger. Arbeidstakere over 67 år har begrenset rett til sykepenger etter fylte 67 år, og retten opphører ved 70 år.

Sverige har innført redusert arbeidsgiveravgift for nytilsetting av eldre arbeidstakere. Dette har hatt god effekt.

- ***LOP krever rett til sykepenger for alle yrkesaktive over 67 år, ordningen må i det minste vare til 75 år***
- ***LOP ber om at det innføres ordning med lavere arbeidsgiveravgift ved tilsetting av eldre arbeidstakere.***

1.9 Eldre som ressurs.

Skatter og avgifter

Riksøkonomene er flinke til å opplyse om folketrygdens bruttokostnader til pensjon, men unnlater regnestykket om hva vi betaler i skatt på folketrygd, tjenstepensjon og formue. Dette utgjorde ca 150 milliarder i fjor

Frivillighet

Eldre er en viktig bidragsyter i frivilligheten, men frivillighet er ikke gratis. Det er beregnet at bidraget fra eldres arbeid i frivillige organisasjoner, og uformell frivillig innsats overfor familie, venner og nærmiljøet beløper seg til ca. 30 milliarder.

Pårørende

Styrke rollen til pårørende. Det er behov for nasjonale føringer og midler.

- ***LOP krever at bidraget fra eldre kommer fram i Statsbudsjettet***

2. KOMMUNEØKONOMI

LOP får meldinger fra våre lokallag om en stadig strammere økonomi i mange av de aldersrettede tjenestene. Kommunehelsetjenesten får stadig overført flere og komplekse oppgave fra spesialhelsetjenesten pga redusert liggetid, dette krever økt ressursbruk fra kommunens side.

2.1 «Bo trygt hjemme reformen krever ekstra bevilgninger

Stortingsmelding 15 (2017) «Leve hele livet» har gitt mange muligheter for kommunene til å bedre situasjonen for de eldre, slik at de kan klare seg selv lenger og bo i egen bolig, uten at det har fulgt med nødvendige økonomiske midler.

Det gjør at kommuner med dårlig økonomi ikke kunne prioritere reformen. Reformen bidro derfor til å øke «Forskjells-Norge». «Bo trygt hjemme» er en samfunnsreform og har forpliktet flere departementer. LOP mener derfor det er behov for statlige bevilgninger til reformen, slik at alle kommunene kan skape «et aldersvennlig samfunn» Det er store forskjeller mellom kommunene, og LOP ber om at budsjettsituasjonen mellom kommunene blir utjevnet.

- *LOPs krav er at det må settes i gang en styrking av kommunesektoren slik at kommunene blir i stand til å møte den kontinuerlige økningen i ytelseskrav*
- *Fra statens side bør det vurderes å øremerke deler av overføringene for å sikre at grunnleggende velferdstjenester blir ivaretatt*

2.2 Eldreråd

Det er viktig at eldre blir hørt i saker som gjelder dem. Etter at eldreombudet ble nedlagt, blir eldrerådene viktige som ombud for eldre, for å få fram «eldrestemmen» i saker som angår eldre. Statsråd Ingvild Kjerkholt har sagt i en tale; «*Rollen til eldrerådene som ombud skal styrkes*»

- *LOP krever at det avsettes øremerkede midler slik at eldrerådene blir i stand til å ivareta denne viktige oppgaven*

2.4 Digitalt utenforskap.

Mange eldre strever med utfordringer som krever digital kompetanse. Dette gjelder nær 600 000, og slår inn på alle samfunnsområder. Situasjonen er svært aldersdiskriminerende. Dagens samfunn krever at alle skal mestre digitale utfordringer som å betale regninger på nettet, skrive selvangivelse, laste ned apper, være i dialog med helsevesenet og handle på nettet for å nevne noe. De som hverken vil, eller kan, benytte nettet, får store økonomiske konsekvenser av sine valg store gebyrer ved direktebetaling i bank, manglende vekslpenger ved kjøp av billetter ved tog, buss og båt.

- *LOP krever at kommunene må få midler til å kurse og hjelpe eldre/pårørende i bruk av digitale hjelpemidler*

2.5 Ensomhet

Ensomhet blant eldre fører gjerne til psykiske problemer. Forebyggende tiltak mot selvmord blant eldre må prioriteres.

«Den kulturelle spaserstokken» har vært et viktig kultutilbud til hjemmeværende ensomme eldre.

- *LOP krever at det avsettes midler til soiale møteplasser for eldre, aktiviteter, samt forebyggende tiltak mot selvmord blant eldre.*
- *LOP krever at budsjettposten for «Den kulturelle spaserstokken» styrkes med 100% .*

3. ENDRINGER I SKATTEREGLENE

LOP viser til vårt høringsnotat angående «Et helhetlig skattesystem» og er svært glad for at regjeringen ikke tok forslaget fra skattekommisjonen til følge. Det er likevel noen punkter vi ønsker å prioritere;

LOP krever;

- *Minstefradraget for pensjonistene må reguleres på linje med reguleringen for yrkesaktive*
- *Særskilt skattefradrag for pensjonister som skulle kompensere for økt trygdeavgift, må reguleres likt med inntektsutviklingen for pensjonister. Alternativt at trygdeavgiften reduseres til sitt opprinnelige nivå*
- *Fradrag for store sykdomsutgifter videreføres*
- *Økningen av egenandelstaket bør revurderes ut fra hvor mange som er i de ulike kategoriene*

4.HELSE- OG SOSIALUTFORDRINGER

LOP krever kvalitetsøkning i kommunehelsetjenesten. Arbeidsoppgavene er stadig økende og mer komplekse. Liggetiden på sykehusene er redusert, og pasientene er ofte ikke ferdigbehandlet når de skrives ut og overføres til kommunehelsetjenesten. Krav til riktig og god kompetanse hos de ansatte øker tilsvarende.

Det er en generell oppfatning i samfunnet at kvaliteten i kommunehelsetjenesten ikke er god nok, det samme gjelder samhandlingsreformen.

For å bedre kvaliteten kreves det;

4.1 Utbygging av helsehus/sykehjem.

- *LOP krever at ved utbygging av helsehus og sykehjem må alle eldre få tilbud om enkeltrom*
- *Helsehusene er et kommunalt ansvar, men det bør fra regjeringshold sørges for at tilbudet finnes i alle kommuner, samt bevilge øremerkede midler slik at helsehusene har et medisinsk forsvarlig tilbud, med adekvat helserelaterte tilbud i tråd med samhandlingsreformens intensjoner. Det må etableres egne nasjonale forskrifter for helsehus.*
- *Alle sykehjem bør ha eget kjøkken*

4.2 Styrke bemanningen i helsetjenestene

LOP sine krav;;

- *Styrke bemanningen i kommunehelsetjenesten ved blant annet å øke andelen faste og hele stillinger. Slik det er i dag, sliter mange eldre med for mange å forholde seg til i hjemmetjenesten.*
- *Det må etableres en felles minstenorm for legedekning i helsehus/sykehjem*
- *Ledig sykehjemsplass for demente og syke eldre som ikke kan fungere hjemme.*

4.3 Etablere kontakttjenester i kommunene

LOP sine krav;

- *Etablere kontakttjeneste for pårørende i kommunene. Dette er spesielt viktig for pårørende til personer med demens*
- *Kontaktpersoner som kan assistere ved pasientreiser*
- *Primærkontakter for alle beboere på sykehjem*
- *Hjemmeboende eldre med demens og psykiske lidelser, må få egen koordinator på legekantoret som kan påse at de får ny legetime om de uteblir.*

4.4 Tilrettelegging

LOP sine krav;

- *Legge til rette for musikkterapi for personer med demens i sykehjem og hjemmetjenesten*
- *Tilsette personell med kompetanse på demens*
- *«Leve hele livet» påpeker viktigheten av rett ernæring og fysisk aktivitet, det må derfor sikres god mat- og ernæringsomsorg for alle eldre, inkludert personer med demens.*

4.5 Tannhelse for eldre

Tannhelse for eldre må være en vesentlig del av det offentlige helsetilbudet. Mange eldre har ikke økonomi til å få gjennomført nødvendig tannbehandling, og dette kan føre til feilernæring og sykdom.

- *LOP krever at tannsykdommer likestilles med andre sykdommer i trygdesystemet*
- *LOP krever at eldre over 67 år får nødvendig tannpleie.*

4.6 Styrke fastlegeordningen

Det er spesielt viktig for eldre å opprettholde gode relasjoner til fastlegen. Ved tilfeldig uttrekking ved reduksjon i pasientlistene, har vi eksempel på at en 104 åring mistet sin fastlege

LOP krever at

- *Statlig bevilgninger økes betydelig slik at vi kan få flere leger*
- *At ordningen med tilfeldig uttrekking ved reduksjon av fastlegenes pasientlister revurderes slik at eldre over 70 år skjermes.*
- *At legene får forenklet rapporteringsplikt slik at de kan konsentrere seg bedre om pasientene*

4.7 Helsescreening

- *LOP krever at Mammografiprogrammet skal utvides til også å gjelde kvinner over 69 år*
- *LOP krever at det opprettes et screeningsprogram for å avdekke prostatakreft hos menn*

4.8 Vaksinasjonsprogram for eldre

Mange sykdommer kan være svært alvorlige for eldre og koster samfunnet mye penger og unødig bruk av helsetjenester. Det er smart å forebygge utgifter til behandling og unødige lidelser:

- *LOP foreslår å opprette et vaksinasjonsprogram for eldre mot aktuelle sykdommer som kan gi alvorlig utslag for denne gruppen.*

4.9 Nye sykehus

LOP er bekymret over økonomien i sykehusene. De fleste nybygg har store overskridelser, og dette går i mange tilfeller ut over driften. Spesielt der en må fordele driften mellom gamle og nye bygg. Stadig større krav om effektivitet gjør at sykehusansatte vurderer stillingene sine – de er slitne og redde for å gjøre feil med katastrofale følger.

LOP krever at:

- *Bevilgningene til sykehusene økes slik at rehabilitering og nybygg følger oppsatt plan*
- *Sykehusene må i dag ta av driftsbudsjettet til investeringer og nybygg, dette kan ikke fortsette.*
- *At krav til effektivitet og organisering vurderes slik at vi kan rekruttere og beholde kvalifisert personale i sykehussektoren*

4.10 Boligbygging for eldre

Det vil i årene som kommer være behov for langt flere sosiale boliger for eldre. Det er derfor nødvendig med nasjonale føringer og økonomiske tiltak.

LOP krever;

- *Kollektivløsninger der eldre og unge kan hjelpe og støtte hverandre, dette kan være en løsning for å skape kontakt og hindre ensomhet.*
- *Kommunene må gjøres i stand til å tilby tilstrekkelig antall omsorg+ - boliger*

4.11 Flere studieplasser innenfor helsesektoren

Vi ser allerede nå at det er vanskelig å få nok personell i helsesektoren. Det er også viktig å utnytte annen yrkesutdanning, og omskolere arbeidsledige.

LOP krever at

- ***Det etableres flere studieplasser innenfor de aktuelle fagområdene, samt flere elevplasser i helsefag, inklusive voksenopplæring***